

Til:

Det Kongelige Landbruks- og Matdepartementet

Postboks 8007 Dep

0030 Oslo

E-post: postmottak@lmd.dep.no

Deres ref: 16/229

21.06.2017

Svar på høring – Endring av dyrevelferdsloven § 32

NOAH – for dyrs rettigheter ser positivt på de endringer som er foreslått gjeldende dyrevelferdsloven § 32, likevel er det en del ting som vi ønsker å bemerke. Vi ser et tydelig fokus på dyrets økonomiske verdi istedenfor dyrets egenverdi. NOAH mener det er viktig å begrunne lovendringen med fokus på dyrenes egenverdi og respekt for dyr, og ikke primært i forhold til deres økonomiske status. Dyrs egenverdi er et sentralt og viktig prinsipp med hjemmel i Dyrevelferdsloven - akkurat som det å vise respekt for dyr, jf. § 1 og 3. I tillegg kan en del formuleringer departementets utkast skape uheldig rom for tolkninger som leder til systematisk bruk av "enkle", men mindre dyrevennlige løsninger som avlivning/slakt istedenfor å prøve at selge/omplassere enkelte dyrearter. Med bakgrunn i dette kommer NOAH med følgende innspill:

Kapitel 4 – Departementets vurdering

I kapitel 4, avsnitt 4.1 - Mulighet for omplassering:

«Departementet legger til grunn at det vil være en klar forutsetning for at dyr skal kunne omplasseres av Mattilsynet, at det finnes personer eller organisasjoner som er villige til å overta et dyr som skal omplasseres på ganske kort varsel. Dersom dette ikke finnes, må dyret avlives. Dette følger av lovens bestemmelser om at midlertidig forvaring ikke skal vare lenger enn nødvendig. (...)

Omplassering vil alltid være avhengig av om noen vil overta dyret. Mulighetene varierer avhengig av hvor behovet måtte oppstå. (...)

En lovendring som gir Mattilsynet mulighet til å omplassere eller selge dyr som ikke skal tilbakeføres til eieren, vil dermed bli praktisert situasjonsbetinget og med ulik håndtering av forskjellige dyrearter. Mattilsynet vil ikke kunne oppstalle dyr lenge for å forsøke å finne egnet person til å overta dyret. Omplassering eller salg vil derfor kun være et alternativ dersom det finnes mennesker eller organisasjoner som er villige til å overta dyr på ganske kort varsel.»

NOAH – for dyrs rettigheter vil kommentere dette med følgende:

- Tydeliggjøre at Mattilsynet oppfordres til å samarbeide med frivillige

NOAH – for dyrs rettigheter vil påpeke at det i Norge finnes mange organisasjoner og frivillige som har høy grad av fleksibilitet for å hjelpe dyr i vanskelige situasjoner. Dessverre har samarbeidet mellom Mattilsynet og frivillige, som ønsker å omplassere dyr, variert veldig - noen steder er det svært godt, andre steder er det ikke godt. Man har situasjoner hvor frivillige har kommet raskt på banen med tilbud om å gi omsorg, plass og rehabilitering til dyr - inkludert avtalefestet garanti for løpende behandling og eventuelle ekstra kostnader for isolat. Allikevel har Mattilsynet i noen slike situasjoner valgt avliving framfor å benytte seg av tilbudet fra dyrevernorganisasjonene. Endringen i loven, bør signalisere en klar endring i denne praksisen, slik at førstevalget er omplassering eller salg, ikke avliving eller slakt. Det brukes i liten grad offentlige midler til hjelp/ behandling av dyr i Norge¹ og det vil derfor være ekstra viktig at Mattilsynet samarbeider med de frivillige som tilbyr sin hjelp. Enkeltesaker tyder på at det kan være behov for at Mattilsynet i større grad «pålegges» til å samarbeide med dyrevernorganisasjoner som er villige til å bruke ressurser på dyr i saker der Mattilsynet velger å avlive. Å samarbeide med dyrevernorganisasjoner vil gi en samfunnsgevinst og virke forebyggende. En slik løsning er lite ressurs- og kostnadskrevende for Mattilsynet. Et samarbeid mellom offentlig forvaltning og frivillige dyrevernorganisasjoner vil fremme Dyrevelferdsloven formål om god dyrevelferd og respekt for dyr, jf. § 1. Dette fordi dyrevernorganisasjoner vil velge å bruke tid og ressurser på å rehabilitere dyr framfor avliving. Verdisynet på dyr har blitt endret i samfunnet og frivillige har i dag høy grad av villighet til å hjelpe hjemløse dyr.

- Prioritere omplassering

I saker hvor det er et behov for omplassering, kan det være viktig at Mattilsynet prioriterer denne delen av saksbehandlingen, slik at ikke situasjoner oppstår hvor f.eks. antall dyr som trenger hjelp øker eller dyrenes tilstand forverres. Midlertidig forvaring skal ikke vare lengre enn nødvendig – dette innebærer at Mattilsynet må legge tid og ressurser på å finne mulige samarbeidspartnere slik at ikke dyr blir stående uten framgang i saksbehandlingen, og risikerer å avlives på grunn av at tid og penger har gått til oppstalling istedenfor utredning. Som skrevet i kapittel 4, avsnitt 4.1: *«Tilsvarende opplyser politiet at sakene med omplassering etter hundeloven (lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold) er prioritert for å få rask saksbehandling og lavest mulig kostnader.»*

Mattilsynet bør ha samme mål og prioritering som politiet for å få rask saksbehandling slik at så mange dyr som mulig kan få en ny sjanse.

I forlengelsen av dette punktet ber NOAH også om fokus på reproduksjonskontroll - enten ved overtakelse eller ved pålegg hos aktuell dyreeier. I flere saker ser man at lang saksgang i saker med reproduserende dyr (særlig katter, men også andre dyr) fører til at antall dyr som til slutt trenger omplassering blir mye større enn nødvendig. Ved initiale vedtak om reproduksjonskontroll, og eventuell snarlig omplassering dersom slikt vedtak ikke overholdes, vil antall dyr som trenger hjelp i slike saker begrenses.

- Mer ressurser til Mattilsynet

Om Mattilsynet sliter med ressurser bør de få tildelt mer ressurser for at å kunne utføre en skikkelig jobb i saker hvor dyr fortsatt er hjelpetrengende.

¹ Rådet for dyreetik: <http://www.radetfordyreetikk.no/2000/03/etik-k-behandling-dyr/> - avsnitt «Resursbruk»

- Lokalisasjon skal ikke avgjøre

NOAH forstår at det kan være vanskeligere å omplassere dyr i områder der folk bor mer spredt enn i områder med tett befolkning, men dette burde ikke være den avgjørende faktoren for om et område blir en «avlivingszone versus omplasseringszone». I dagens moderne samfunn med et stort tilbud av sosiale medier er det ikke lengre et problem at nå ut til frivillige mennesker som ønsker å hjelpe dyr i nød og som kan stille opp også utenfor sitt ordinære virkeområde. Både NOAH selv og andre foreninger vi kjenner til har hjulpet Mattilsyn i områder uten lokal frivillighet. Det er derfor viktig at Mattilsynet ikke anser frivillig bistand som uaktuelt, basert på hvor i landet de jobber, slik at visse områder blir til avlivingssoner. Uansett i hvor i landet Mattilsynet jobber bør prioriteringen være omplassering/salg - mens avlivning/slakt bør ses på som siste utvei.

- Faglig rådgiving/hjelp

I kapittel 4, avsnitt 4.1 står: «*Mattilsynet vil i hver sak gjøre en konkret vurdering av om dyret er egnet for omplassering eller salg, særlig ut fra hensynet til dyrets velferd, helse, alder og sosialisering overfor mennesker. Det må også vurderes om arten eller rasen er tillatt holdt i Norge. Uegnete dyr må avlives relativt raskt.*»

NOAH mener det er svært viktig å samarbeide med frivillige og deres tilknyttede fagfolk (bl.a. veterinærer) i en slik prosess. Det vil være langt mer krevende at ansatte i Mattilsynet skal gjøre egne vurderinger av f.eks. sosialiseringsgraden til hvert enkelt dyr, enn at Mattilsynet har tillit til og gir sine samarbeidspartnere mulighet til å la fagfolk som kan sette inn ressurser på dette vurdere dyrenes status.

Dersom Mattilsynets veterinærer skal vurdere et dyrs helsetilstand og prognose vil det være svært lite ressurser til dette i store vanskjøtselssaker. Dersom organisasjoner engasjerer private veterinærer som kan bruke ressurser på hvert enkelt kasus vil hvert dyr bli vurdert på en individuell og grundig måte - i tråd men respekt for dyrets egenverdi. Og det vil kunne legges til rådighet de ressursene som trengs for rehabilitering. Eksempelvis vil katter som trenger tannbehandling kunne fremstå ved en rask sjekk som ved dårlig helse, men dersom adekvat behandling gis vil disse dyrene være vel så egnede som et 100% friskt dyr - og bør derfor få denne sjansen. Dårlig prognose/forfatning blir ofte brukt uten reell vurdering fra spesialiserte veterinærer som alt for ofte kommer fram til en annen konklusjon for samme pasienter. Dette gjelder spesielt smådyrveterinærer. Behandlingsmulighetene og kompetansehevingen til praktiserende smådyrveterinærer har vært i en bratt utvikling de siste ti årene. Det har blitt gammeldags å avlive familiedyr som ikke er rammet av alvorlig uhelbredelig sykdom.

Vedrørende sosialisering overfor mennesker/mentalitet, er det svært viktig at dyret får tid på seg og vurderes over tid i egnede omgivelser, og ikke kun vurderes "på plass" av Mattilsynet. Dyr i en omsorgsovertakelsessituasjon vil ofte være redde, virke sky/ville - og det vil være umulig å se deres egentlige potensiale og natur. Dersom frivillige tillates omsorgsovertagelse, vil man imidlertid se at dyrene ofte får tillit og fremstår på en helt annen måte. Det skal også nevnes at det ikke for alle dyr bør være et krav at de fremstår som svært sosiale - f.eks. katter kan ofte fremstå som sky overfor de fleste mennesker, men likevel ha et godt liv og ha tillit til en omsorgsperson. Disse dyrene har også krav på å behandles ut i fra sin egenverdi. Og vurderingen av dem bør gjøres i en situasjon hvor det er tid, vilje og kapasitet til å gjøre det beste for individet. NOAH har sett en rekke eksempler på at dette fungerer med frivilliges hjelp.

Videre vil NOAH påpeke at høy alder i seg selv ikke bør tale til dyrs ulempe i forhold til omsorgsoverdragelse. Vi har sett en rekke eksempler på at dyr med høy alder som har levd et dårlig

liv, viser stor glede og velferd dersom de får sjanse til et bedre liv.

Når det gjelder raser/arter som ikke er tillatt i Norge, bør man vurdere om disse kan bli utlevert/omplasseres til et annet land hvor de er tillatt. NOAH minner om dyrevelferdslovens ord om respekt for dyr og dyrs egenverdi teller uansett om det er en lovlig rase/art eller ikke.

- Alle dyr har en egenverdi uavhengig av art

Videre står det i avsnitt 4.1:

«Det kan være flere legitime grunner til at ulike dyrearter kan bli behandlet ulikt i valget mellom avlaving og omplassering/salg. Grunnene kan være praktiske, økonomiske eller følge av bestemmelser i annet regelverk. I denne sammenheng er det naturlig å skille mellom produksjonsdyr og kjæledyr/hobbydyr/sportsdyr. Produksjonsdyr slaktes/avlives ofte i relativt ung alder som en naturlig del av driften, og omplassering er mindre aktuelt for slike dyr.»

NOAH forstår utfordringene med å omplassere produksjonsdyr men minner om dyrevelferdsloven § 1 og 3.

§ 1. Formål: Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr.

§ 3. Generelt om behandling av dyr: Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker (...)

Alle dyr, uavhengig av art, har et ønske om å leve. Produksjonsdyr har i dagens moderne og industrialiserte samfunn blitt en ting, og bruken av dyret står i sentrum. Men også produksjonsdyr har en egenverdi. NOAH mener det er naturlig at alle dyr behandles likt etter loven - d.v.s. at førsteprioritet er å omplassere/selge, mens siste utvei er avlaving. På tross av de praktiske utfordringer slike saker eventuelt vil ha, bør det være et utgangspunkt at man forsøker i den utstrekning det lar seg gjøre å gi vanskjøttede dyr et bedre liv fremfor avlaving.

- Egenverdi versus økonomisk verdi

Videre står det i kapittel 4, avsnitt 4.3 – Forhold til eiendomsretten

«Valget mellom omplassering, salg, slakt eller avlivning vil i stor grad være avhengig av praktiske og økonomiske forhold i det enkelte tilfellet. Det understrekes likevel at dyr med større økonomisk verdi i utgangspunktet skal selges, slik at verdien med fratrukk av utgifter vil tilfalle eieren. I disse tilfellene må Mattilsynet altså måtte gjøre et større arbeid for å få solgt dyret.»

Her ser vi at fokus er rettet mot dyrets økonomiske verdi for eieren (som har vanskjøttet det), istedenfor dyrets egenverdi. NOAH ser at det kan være lurt å selge dyr for å sikre en ny seriøs eier og med hensyn til dekning av utgifter ved saken, men økonomisk verdi bør ikke være den avgjørende faktoren for om et dyr skal få leve eller ikke - eller hvilket hjem det kommer til.

Årsaken til at Mattilsynet tar inn dyr til midlertidig forvaring er fordi deres eier ikke er i stand til å ta seg av dyret/dyrene selv. Dette innebærer at dyr kan være avmagret eller syke. Disse trenger hjelp for å bli friske igjen og det tar selvsagt tid og koster penger. Men det er viktig å minne seg om at de fleste dyr kan bli friske igjen hvis noen hjelper dem. I majoriteten av de kasus som Mattilsynet håndterer, er det fare for at det kan se ut til å «være mer økonomisk» å avlive dyr enn å gi dem veterinærmedisinsk behandling, men NOAH mener at dette kan ikke få avgjørende betydning i forhold til hvorvidt et dyr skal få leve eller ikke. Dyr i midlertidig forvaring som har levd et liv i

vanskjøtsel fortjener, kanskje mer enn andre, en ny sjanse hvor de kan ha det godt. Det bør derfor være fokus på omplassering dersom det er mulig, selv om innledende økonomiske betraktninger tilsier noe annet.

NOAH minner om Rådet for Dyreetikks uttalelse i denne forbindelse:

«Rådet konstaterer at det i liten grad benyttes offentlige midler til behandling av dyr, om en da ser bort fra bevilgninger som legges i utdanning av veterinærer og i forskning. (...) det bør ikke være slik at avlivning av bekvemmelighetsgrunner blir valgt som løsning på et hvilket som helst problem, slik at det blir likegyldig om dyret får leve eller ikke. Dette innebærer i så fall en tingliggjøring av dyr som Rådet vil ta avstand fra.»²

Kapittel 5 - Økonomiske og administrative konsekvenser

I kapittel 5 skriver dere:

«Den foreslåtte endringen av § 32 tredje ledd gir Mattilsynet en rett, men ikke en plikt til å omplassere eller selge dyr.»

Igjen mener NOAH at det er viktig å poengtere at avliving ikke burde bli det enkleste svaret på et ressurs spørsmål. NOAH mener Mattilsynets avlivningspraksis ofte harmoniserer dårlig med grunnverdiene i Dyrevelferdsloven. NOAH vil også peke på at Hundelovens § 10 tredje ledd viser til at avlivning skal være siste valg: *«... politiet kan selge, omplassere eller avlive hunden.»*

NOAH mener at det samme bør gjelde for dyrevelferdsloven § 32 og for Mattilsynet som er tilsynsmyndighet.

Konklusjon

NOAH er glade for at myndighetene har lyttet til vår oppfordring om å endre § 32 i dyrevelferdsloven. Imidlertid mener vi at omplassering i utgangspunktet bør være førstevalg for alle typer dyr.

NOAH mener at prioriteringen bør være omplassering/salg før avliving. Avliving bør ikke være et første alternativ med mindre dyret er alvorlig sykt og ikke kan helbredes. Hvis dyret er friskt burde man som første alternativ prøve å finne et nytt hjem. NOAH ønsker at dette skal framgå tydeligere i teksten. I forhold til s 8, avsnitt «Merknader til bestemmelsene»: *«Dersom det etter midlertidig forvaring ikke anses forsvarlig å tilbakeføre dyr til eier, kan tilsynsmyndigheten nå uavhengig av eiers samtykke, fatte vedtak om salg eller omplassering, dersom avliving ikke er et ønsket alternativ.»* Her mener NOAH at teksten bør omformuleres da teksten per i dag kan tolkes som at avliving er det første alternativet man ønsker/vurderer. Vi foreslår: *«Dersom det etter midlertidig forvaring ikke anses forsvarlig å tilbakeføre dyr til eier, kan tilsynsmyndigheten nå uavhengig av eiers samtykke, fatte vedtak om salg eller omplassering. Salg eller omplassering bør prioriteres som ønsket alternativ fremfor avliving, i tråd med dyrevelferdslovens § 1 og 3.»*

Med dette vil vi si stor takk for at vi kunne legge frem våre tanker rundt dette viktige temaet.

² Rådet for dyreetik: <http://www.radetfordyreetikk.no/2000/03/etikkk-behandling-dyr/> - avsnitt «Resursbruk»

Med vennlig hilsen,
NOAH – for dyrs rettigheter v/

Siri Martinsen
veterinær og leder

Lina Ahlén
veterinær